

суспільстві можуть бути причиною внутрішніх конфліктів обдарованих підлітків та суттєво впливають на формування їх ціннісних орієнтацій [6].

На сучасному етапі існує ряд проблем, які стоять на шляху гендерної соціалізації молоді. Проблеми гендерної соціалізації починаються ще у сім'ї. Дослідження поведінки батьків у процесі соціалізації дітей зазвичай показують, що вона диференційована за статтю: хлопчикам надають більше свободи для дослідження оточуючого світу, ніж дівчаткам. Існує також диференційований розподіл домашніх обов'язків між хлопчиками і дівчатками. Відмінності між соціальними контекстами, в яких проходить дитинство хлопчиків і дівчаток, є причиною багатьох психологічних статевоїх відмінностей [3].

Ще однією проблемою є те, що середовищу однолітків як фактору гендерної соціалізації приділяється дещо менше уваги, ніж впливу сім'ї та школи. У підлітковому віці, коли авторитет батьків знижується, однолітки стають найважливішими об'єктами для наслідування.

Отже, процес гендерної соціалізації – явище складне і багатогранне. Сучасна молодь вимушена пристосовуватись до динамічних змін у суспільстві, які несуть за собою і ряд змін у погляді на гендерні стереотипи та статево-рольову соціалізацію. Сучасні інститути соціалізації покликані зробити процес гендерної соціалізації гармонійним, проте, у сучасному суспільстві існує ряд факторів, які є перешкодою на шляху до гармонійної гендерної соціалізації молоді.

Предметом подальшого дослідження може бути аналіз впливу соціально-психологічних чинників на процес формування гендерної ідентичності особистості.

Література

1. Галустян Ю. М. Деякі аспекти гендерної ідентифікації та соціалізації особистості // Український соціум. – 2004. – № 1 (3). – С. 7–13.
2. Говорун Т. В. Гендерні аспекти усвідомленого батьківства : [навч. посібник] / Т. В. Говорун, В. П. Кравець, О. М. Кікінежді, О. Б. Кізь. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2004. – 144 с.
3. Горностаї П. П. Гендерна соціалізація та становлення гендерної ідентичності / В. П. Агєєва, В. В. Близнюк, І. О. Головащенко та ін. // Основи теорії гендеру: [навчальний посібник]. – К. : К.І.С., 2004. – С. 132–157.
4. Козлов В. В. Гендерная психология : учебник для вузов / В. В. Козлов, Н. А. Шухова. – СПб : Речь. – 2010. – 270 с.
5. Кравець В. П. Статева соціалізація дітей і підлітків: закономірності та гендерні особливості : монографія / В. П. Кравець. – Тернопіль : ТНПУ, 2008. – 476 с.
6. Мирошнеченко А. В. Основні інститути гендерної соціалізації підлітків / А. В. Мирошнеченко // Актуальні проблеми психології. Психологія особистості. Психологічна допомога особистості. – № 10. – К. : Фенікс, 2014. – С. 15–26.

УДК 378.091(477)

Тараваніна Н. Д.

ВИХОВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ У ФОКУСІ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Постановка проблеми у загальному вигляді. На сучасному етапі розвитку важливим завданням для громадянина нашої держави є освітні зміни. Виклики сьогодення вимагають яскравої особистості вчителя, яка глибоко володіє компетентністю, вмє вдало використовувати різні наукові досягнення, керується новими педагогічними інноваційними технологіями та, зрештою, перебуває у постійному творчому пошуку. Сьогодні не втрачає своєї актуальності теза видатного

педагога В. Пачовського, зокрема «...Педагог повинен вічно творити і ніколи не повторюватись, він має творити нових людей, формувати через своїх вихованців родину, місто, громадянство, цілу націю» [7]. З нашої точки зору, вчитель сучасного формату покликаний бути носієм нагромадження загальнолюдських цінностей, що найкраще проявляються в позакласній діяльності. Так, виховна робота з дітьми має здійснюватися на якісному новому рівні, з урахуванням соціальних викликів та освітніх загроз, необхідних потреб, прагнень тощо. Як зазначав Г. Ващенко, «основною проблемою всякої педагогічної системи є виховний ідеал...» [1]. Тому висвітлення цього питання є значущим для особистості педагога та водночас спрямоване на підвищення вимог до психолого-педагогічного й лінгвістичного забезпечення позакласної роботи у розрізі інновацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення даної проблеми та на які опирається автор. Термін «інновація» почав використовуватись у вітчизняній педагогіці на початку 90-х років ХХ ст. і набув поширення в освітньому середовищі. Загальні проблеми педагогічної інноватики досліджуються в працях В. Богданової, О. Іонової, В. Лугового, О. Попової, М. Поташник та ін. [3, 4, 6].

Ідеї впровадження освітньо-виховних інновацій у педагогічну практику досліджували ряд учених, таких як Н. Анісімов, Л. Ващенко, Л. Вікторова, І. Дичківська, М. Кларін, О. Остапчук, І. Підласий та ін. [2, 3, 6, 8]. Разом з тим проблема інноваційності у виховній роботі потребує подальшої прикладної розробки.

Метою статті є висвітлення інноваційних технологій як траєкторію до формування творчої особистості учнів у виховній діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Запровадження інновацій викликане процесами, що спостерігаються в освітніх закладах, зміною, концепцією та ставленням до навчально-виховного простору, а саме: вчителів, учнів, батьків, громадськості. Водночас варто розуміти, що в процесі навчального життя у дитини з'являються нові ідеї, думки, власні бачення завдяки створенню комфортного, творчого та інноваційного середовища педагогом [4].

З педагогічної точки зору І. Дичківської, інновації – це певні нововведення в конкретній галузі науки; інновація педагогічна – це процес становлення, поширення й використання нових засобів, методів і форм (нововведень) для розвитку тих педагогічних проблем, які досі розв'язували по-іншому [3]. У розумінні педагогів, зокрема А. Підласого та І. Підласого, інновація трактується як нововведення, що здійснюється в системі за допомогою її особистісних ресурсів [8].

Реалії сьогодення засвідчують про сприятливі умови для саморозкриття та саморозвитку творчого потенціалу особистості школяра засобами різних виховних впливів. Так, різні форми щоденної виховної діяльності – це «полігон для випробувань» різнопланових можливостей, ресурсів дитини, своєрідний соціально-психологічний тренінг, новий досвід, творча активність для самореалізації власного «Я» [4].

Вважаємо, що в інноваційній виховній діяльності варто активно застосовувати такі сучасні форми та методи виховної «активності», які б враховували вікові особливості учнів, а також спонукали їх до проявів ініціативності, відповідальності, завзятості та самостійності під час підготовки та проведення виховних заходів.

Ми солідарні з педагогічними позиціями вчених і акцентуємо увагу на використанні різних інноваційних технологій у виховній роботі, які підвищують рівень навчально-виховного процесу та водночас змістовий контент «забарвлюють» цікаво, оригінально та нестандартно. Насамперед:

- флеш-моб – (англ. flash mob – «спалахуючий натовп») – це заздалегідь спланована масова акція, зазвичай організована через сучасні засоби комунікації, в якій натовп людей (мобери) з'являються в громадському місці, виконує заздалегідь обговорені дії (сценарії), а згодом розходяться;

- квест – аматорське спортивно-інтелектуальне змагання, основою якого є послідовне виконання заздалегідь підготовлених завдань командами або окремими гравцями;

- літературна вітальня – форма виховної роботи, під час якої відбувається зустріч із поетом, ознайомлення з його творчістю певного стилю чи епохи;

- відверта розмова – форма виховного заходу, на якому відбувається розмова за обраною темою, яка потребує відвертості (за бажанням запрошуються фахівці певного профілю). Для її проведення педагогу необхідно пам'ятати про вимоги щодо організації: довірлива атмосфера у групі, комфортні умови, актуальність та важливість обраної теми;

- сократівська бесіда – колективні роздуми над життєвою важливою проблемою, де бажано використовувати музичний фон, репродукції картин, фрагменти з творів художньої літератури;

- колаж – форма проведення колективної творчої праці, в якій продемонстровано різні види техніки (вирізки із поліграфічних видань, малювання, тканина, фотографії, квілінг тощо);

- турнір ораторів – форма колективної групової справи, яку проводять у формі змагання з метою визначення серед учнів кращих у ораторському мистецтві;

- диспут – форма проведення виховної роботи, під час якої відбувається спілкування людей, які перебувають на різних ідеологічних, політичних, моральних позиціях. Це суперечка, зіткнення протилежних думок, яка завершується прийняттям одного рішення або баченням проблеми;

- інтелектуальна гра – форма проведення заходу із метою підвищення інтелектуального рівня учнів;

- публіцистична вистава – це монтаж різноманітних епізодів, сценічних жанрів, які при презентуванні набувають нового змісту;

- екологічний десант – форма проведення виховної діяльності, спрямованої на екологічний захист довкілля;

- краєзнавчий похід або гра-подорож – форма проведення колективного заходу, спрямованого на відпочинок колективу чи ознайомлення учнів з краєзнавчо-пізнавальними та краєвидами своєї місцевості.

Висновки. Отже, вищезазначені інноваційні технології необхідно активно та цілеспрямовано застосовувати у навчально-виховному процесі освітнього закладу. Ми можемо констатувати, що саме інноваційні технології у виховній діяльності підрастаючої особистості мають низку переваг: високий рівень результативності в розумінні інформації, формування ключових компетентностей, налагодження конструктивних і толерантних взаємин між усіма учасниками навчально-виховного виміру.

Література

1. Ващенко Г. Виховний ідеал. [Підручник для Виховників, учителів і Українських родин] / Г. Ващенко. – Брюссель – Торонто – Нью-Йорк – Лондон – Мюнхен : В-во Центральної Управи Спілки Молоді, 1976. – 208 с.
2. Ващенко Л. Система управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону : автореф. дис. д-ра пед. наук: 13.00.01 / Л. Ващенко; Ін-т педагогіки АПН України. – К., 2006. – 40 с.

3. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології : навчальний посібник / І. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
4. Енциклопедія освіти / гол. ред. В. Г. Кремень Акад. пед. наук України. –К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
5. Остапчук О. Інноваційні процеси в освіті: пошук істини триває : підручник для директора / О. Остапчук // Освіта. – 2003. –№4. – С. 3–8.
6. Попова О. Становлення і розвиток інноваційних педагогічних ідей в Україні у ХХ столітті / О. Попова. – Харків : ОВС, 2001. – 256 с.
7. Перший Український Педагогічний Конгрес. – 1935. – Львів, 1938. — 248 с.
8. Підласий І., Підласий А. Педагогічні інновації // Рідна школа. 1998. – №12. – С. 3–7.

УДК 378.14:371.212:159.9

Тарасова Т. Б.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ПСИХОЛОГІЇ ЯК ЧИННИК ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Актуальність даної проблеми зумовлена реаліями та потребами сучасного навчально-виховного процесу. З виникненням нової освітньої парадигми, орієнтованої на особистість, зростають вимоги до педагога. Сьогодні крім знань в області предмету, який викладається, вчитель повинен мати цілу гаму спеціальних професійних умінь і навичок, насамперед пов'язаних із психологічною підготовкою. Вже не викликає сумніву твердження що основу педагогічної освіти становить психологічне знання як вчення про сутність людини і закономірності її розвитку.

Проблеми організації навчально-виховного процесу у відповідності до сучасних вимог досить докладно освітлюється у сучасній психолого-педагогічній літературі (Максименко С. Д., Болтівець С. І., Столяренко Л. Д., Бех І. Д., Семиченко В. А., Поліщук В. М., Скрипченко О. В., Долинська Л. В., Бочелюк В. Й. та інші). В сучасних дослідженнях стверджується що, зміна ролі і місця особистості в навчально-виховному процесі призвела до підвищення вимог до психологічної компетентності вчителя, до підвищення якості психологічної підготовки майбутніх педагогів. Проте, вплив стилю викладацької діяльності на професійну підготовку майбутніх фахівців ще не знайшов достатнього висвітлення, що і зумовило вибір проблеми дослідження.

Узагальнюючи позиції методики викладання психології [1, 2, 3, 5,] можна впевнено стверджувати, що викладач психології повинен прагнути до того, щоб психологічні знання, одержувані студентами, не залишалися абстрактними і формальними, а перетворювалися у переконання, які будуть ефективно керувати їх майбутньою практичною педагогічною діяльністю. Однією з основних умов такого перетворення є реалізація в процесі викладання психології принципу активності, який "...полягає в тому, що ефективне засвоєння знань студентами і учнями відбувається тільки в тому випадку, коли вони проявляють самостійну активність у навчанні. Реалізація цього принципу може досягатися за рахунок: 1) формування потреби учнів у психологічних знаннях; 2) діалогічної форми навчання; 3) проблемного підходу в навчанні; 4) широкого використання практичних методів навчання" [2, с. 83]. Ефективну реалізацію цього принципу забезпечують активні методи навчання, "...що дозволяють організувати навчання як продуктивну творчу діяльність, пов'язану з досягненням соціально повноцінного продукту в умовах як спільної, так і індивідуальної навчальної діяльності" [3, с. 4–5].

Те як викладач проектує, організовує й оцінює навчально-виховний процес, як складаються його відносини з студентами залежить, головним чином, від вибору змісту навчальної інформації та адекватній йому системи провідних методів